

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het zijn aardige mensen

Arends, Myra

Citation

Arends, M. (2016). Het zijn aardige mensen. In *Aries netwerk: een constructicon* (pp. 8-10). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3213633>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3213633>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

3. Het zijn aardige mensen

Myra Arends, Universiteit Leiden

Toen ik jaren geleden mijn eerste cursus Nederlands voor anderstaligen gaf, werd ik al na enkele lessen geconfronteerd met de problemen die deze constructie oplevert voor wie Nederlands als tweede taal wil leren. In het boek dat we gebruikten, stond een dialoogje met iemand die zijn broek komt ophalen bij de stomerij. De klant is niet in staat de broek goed te beschrijven, dus de eigenaar van de stomerij houdt een aantal broeken omhoog om te laten zien. Bij een van de omhooggehouden broeken, roept de klant: ‘Ja, dat is mijn broek!’

Mijn studenten begrepen weinig van de grammatica van deze zin. En ik begreep op mijn beurt weer niet wat het probleem was. Totdat een van de studenten zei: ‘Maar broek is toch een *de*-woord? Waarom zeg je dan niet: “Hij is mijn broek?”’

Iedere moedertaalspreker van het Nederlands weet dat ‘Hij is mijn broek.’ ongrammaticaal is. Maar dat is best raar, als je erover nadenkt. We verwijzen in (1) en (2) immers wel met *lij* naar de broek, *het* is daar zelfs onmogelijk.

- (1) Hij is bruin. (de broek)
 - * Het is bruin. (de broek)
- (2) Hij is nog niet droog. (de broek)
 - * Het is nog niet droog. (de broek)
- (3) * Hij is mijn broek.
 - Dat/het is mijn broek.

Inmiddels weet ik dat de meeste tweedetaalleerders zinnen zoals (3) relatief gemakkelijk onder de knie krijgen. Veel lastiger blijken zinnen zoals (4) en (5) waarin *het* gebruikt

Het zijn aardige mensen

wordt om naar personen te verwijzen. Zeker (5) waarin *het* met een persoonsvorm in het meervoud gecombineerd wordt, roept vaak veel vragen op.

- (4) Wat vind je van Marieke?
Het is een slimme meid.
- (5) Heb je al kennisgemaakt met de nieuwe burens?
Ja, het lijken aardige mensen.

Volgens de ANS (Haeseryn et al. 1997) kan *het* altijd gebruikt worden om naar *de*-woorden (zowel personen als voorwerpen) te verwijzen als *het* onderwerp is van een naamwoordelijk gezegde waarvan het naamwoordelijk deel bestaat uit een substantivische naamwoordelijke constituent ingeleid door een determinator (ANS, paragraaf 5.2.5.2.2). Heeft het naamwoordelijk deel geen lidwoord, of bestaat het uit een adjectivische constituent, dan is *het* als onderwerp echter niet mogelijk.

Er is overigens wel enige discussie geweest over de vraag of in zinnen zoals (4) en (5) *het* of de naamwoordelijke constituent als onderwerp van de constructie fungeert. Broekhuis (2016), die de discussie samenvat, concludeert dat dit soort zinnen syntactisch ambigu zijn, maar dat de interpretatie van *het* als onderwerp van de constructie het meest aannemelijk is.

Wat hebben buitenlanders die Nederlands aan het leren zijn nu aan deze informatie? Weinig tot niets. In een beginnerscursus proberen docenten zich te beperken tot eenvoudige regels, die (bijna) altijd gelden. Regels van het type: In een hoofdzin staan het onderwerp en de persoonsvorm naast elkaar. Dat de hier besproken constructie niet in zo'n eenvoudige regel te vatten is, moge duidelijk zijn. Ik noem de constructie dan ook een eigenaardigheid van het

Het zijn aardige mensen

Nederlands. En ik begrijp dat mijn studenten ‘ze zijn aardige mensen’ zeggen, en laat dat dan maar zo. Tenzij ze voor de specialisatie taalkunde kiezen, natuurlijk.

Referenties

- Broekhuis, Hans. (2016). 8.2.3. Copular constructions with a singular neuter pronoun as subject. *Taalportaal*. <http://www.taalportaal.org/>
- Haeseryn, Walter, Kirsten Romijn, Guido Geerts, Jaap De Rooij & Maarten Cornelis Van den Toorn (1997). *Algemene Nederlandse Spraakkunst, 2e, geheel herz. dr.* Groningen, Deurne: Martinus-Nijhoff, Wolters-Plantijn.